

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Orator Christianvs Caroli Regii E Societate Iesv

Reggio, Carlo

Romæ, 1612

De Amore ex locis Theologicis. cap. 12.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68672)

Contemptus

Huic opponit contrarium affectum quem Contemptu vocat, cum quis despicit eum qui contraria mala patitur, his bonis quae nos aemulamur, vel cum quis non aemulatur, quae alius habet bona, sed parui aestimat & contemnit nec curat ut ea assequatur. Ut si philosophus contemneret opes, honores, ac dignitates, quas alij appetunt. Quod postremum est maxime secundum perfectum Christianam Religionis spiritum, ut Francisus & tam multi Sancti & D. Paulus contemnebat omnia, tanquam stercora propter Christum. Haec enim cum Arist. de affectibus speciatim egimus. Ex quibus multa sunt quae ad primum concionum nostrarum referri possunt. Nam iam possumus optime acute in auditoribus iuxta illud Ierascimini & nolite peccare, contra omnes peccatores ut idem Propheta dicebat. In matutino interficiebam omnes peccatores terrae. Et ad Mantisuetudinem prouocare quae est in moderatio iuxta illud Christi Beati mites &c. Ad amorem vero Dei & proximorum sapienter conciones debent dirigi, ad odium & detestationem peccati & omnium scelestorum, sicut Deo odio est impius, & impietas eius. Ad timorem & fiduciam in Deum, ad confidentiam in operibus bonis, & Christiana perfectione. Verecundia est optimum frznum ut a turpitudine abducatur. Gratia & Misericordia sunt affectus maxime pietati Christianae consentanei. Indignatio vero ac Nemesis potest etiam contra se ac delinquentes exerceri. Inuidia potius compescenda est. Aemulationis autem Spiritus optime potest in bonum conuerti. In his autem locis ab Arist. enumeratis multa inueniet Orator Christianus ad suas conciones utilia quibus commodè ad excitandos animorum motus utatur, multa pro re nata ducendo ex allatis locis argumenta.

Philiph. 3.

Psal. 6.
Psal. 100.

Quomodo excitandi, aut comprimendi singuli affectus ex locis Theologicis, & primum de Amore. Cap. XII.

Ed praeter Aristotelicos, quos iam explicauimus locos habemus adhuc ex sacrorum librorum, & Patrum Sanctorum voluminibus alios, non solum excitandis affectibus, sed etiam comprimendis, idoneos ex principijs supernaturalibus desumptos, utrumque autem Christiani Oratoris est munus & mouere affectus ubi utiles sunt, & sedare cum aduersus Dei legem & rationem insurgunt. Quamuis autem ingeniose quispiam ad doctri-

doctrinam Aristotelis hæc reuocare possit, tamen non visa est nobis hæc industria aut valde utilis, aut necessaria, quin etiam ex ipsis sacris fontibus hausta aqua quodammodo futura sit limpidior. Initium ab Amore sumamus, quem S. Aug. primam inter passiones, & aliarum originem esse docet. Est autem Amor complacētia appetitus in obiecto amabili, qui cū possit esse ali quando bonus, aliquādo malus ille excitādus, hic oratione fræandus. Primi generis est amor erga Deum, amor rerū spiritua liū, amor proximorum iuxta Christi legem, secundi generis est amor sui, cui iūctus est amor nimius vitæ, sanitatis & cōsanguī teorū principium multorum imò omnium malorū. Amor illicitæ voluptatis, quo, humanū genus ad extrema vsque perniciē de perit. Amor mundi & rerum temporalīū inordinatus. In vniuer sum loquendo tria sunt principia, quibus amor accēditur, quæ ad amandum Deum præcipuā vim habent. Primum principium bonitas rei amatæ. Bonum & pulchrum, ait Dion. Areop. omni bus esse desiderabile, & amabile. Idem docet Arist. ideo apud Græcos *καλὸν* pulchrum, seu bonum dicitur à verbo græco *καλῶ* quod est allicere, & ad se vocare, & Deus dicitur *καλός* tanquam summè diligendus. Secundum principium est similitu do inter amantem, & rem amatam; Siquidem quæ similia sunt faciliè conciliantur: sic etiam Aristot. similia similibus maximè gaudent; dum tamen vt idem Arist. excipit, quæ sunt similia non se inuicem turbent, & impediunt. Tertium principium est amari ab alio: ob id Seneca Monstrabo, inquit, tibi amatoriū sine medicamento, sine vllius Veneficæ carmine. si vis amari, *αμα* estque commune prouerbium. Magnes amoris, amor. Sed de locis vnde fit amor Dei eliciendus in tertia parte agen dum est plenius. Vniuersè, de omnibus amoribus loquen do, statuat Orator firmum aliquod, ac certum principium, il ludque auditorum animis imprimi curet, ad quod tanquam ad certam normam, totum hoc negotium, omnium in quocunque genere amorum fit reuocandum. Principium autem hoc, com muniſſimo illi philosophorum axiomati optimè innititur, scili cet, In omni rerum genere, Vnum aliquod primum, ac summū dari, quod sit cæterorum in eo genere, mensura & regula sicut inter luminosa est sol, inter calida Ignis, inter cælorum motus primum mobile, inter morales virtutes Prudentia, inter Christia nas Charitas. Eodem modo, inter omnes amores, aliquē supre mum ac maximum assignari oportet, per quem, de cæteris om nibus iudicium feratur, sint ne boni an peruerſi, sint ne abijciē di, an

14. de Ciu. Dei c. 6. Amor bonus & Amor ma lus qui nam.

Tria princi pia Amoris.

Dio. lib. de diuin. no min. cap. 4. par. 1.

8. Eth. c. 5. 7. Moral. Eudæ. c. 6.

2. Rhet. c. 4.

Epist. 9. Ioan. 10.

Amor Dei re gula omniū amorum.

G g di, an

di, an retinendi sint fouendi an moderandi. Quis nam verò sit hic primus amor, cæterorum regula amorum, facillimum est, determinare: Dicitur est iam, neque à quopiam negari potest Bonum ac pulchrū esse ipsius amoris obiectum, nec dari amorem, qui non in bonum aliquod, aut verum aut certè apparens feratur, Deum autem esse verissimum ac summum bonū, à quo bonum omne manat, quis nisi amens, vel Atheos negauerit? Quid enim est Deus, si quod nullo fine concludi potest, quis velit definire, nisi ipsissima bonitas absoluta, Ipsum pulchrū, ipsum vt Theologi loquuntur essentialiter Bonum? Ad quod videtur Christus alludere voluisse, cum à quopiam, titulo magistri boni salutatus, Cum tamen qui salutabat, cum nequaquam Deum, sed solum hominem esse crederet, dixit, quid me vocas bonum? solus Deus bonus est. Ex hoc igitur tam certo, tamq̃ rato principio, omnibus manifestum debere esse arbitror, ipsi Deo, verè ac proprijsimè nostrum deberi amorem, & ad hunc ipsum tanquam ad Lydium lapidem, ceteros omnes examinandos, reuocandosq; esse amores. Proinde ab vnoquoque nostrū cor & Amorem sibi tribui, Deus ipse, iure suo exposcit, eū ait fili prebe mihi cor tuum, cui à nobis illud meritò, & conuenientissimè respondeatur. Quid enim mihi est in cælo, & à te quid volui super terram Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum. Secundò, Ex eodem principio, vrgebit & colliget Ecclesiastes, Cum Deus sit maximum bonum, infinito interuallo, bonum omne creatum transcendens, ei summum quoque deberi amorem, & super omnia omnino esse amandum; Quare, ceterarum rerū ita moderandi amores, vt nihil sit omnino, quod Deo æquiparemus, Certè Deus suæ gloriæ, nostriq; amoris zelator amantissimus, id nequaquam ferrè potest, propterea que Arcam veteris testamenti, in qua Deum ipsum præsentem Hebræorum populus colebat, acerrimè tulit, à Philistæis in eodem templo, eodemque loco cum Idolo Dagon collocatam, nec tantam iniuriam ferens, & ipsum idolum in frustra concisum, super ianuz limen pedibus calcandum prostravit, & populus ipse tanti sceleris author, multorum millium nece penas reportauit. Hanc Christus doctrinam mundo significauit, his verbis, Qui amat patrem & matrem plusquam me non est me dignus, Imò addit, Qui non odit patrem & matrem, & filios & fratres, & forores, adhuc autem & animam suam, non potest meus esse discipulus, quo dicto illud innuit, in sanctum odium, conuertendum esse parentum, atque adeo sui ipsius amorem, quando

Sumus amor
Deo debetur.

supra

supra vel contra Dei dilectionem sese audeat erigere, Rectè
 ergo Augustinus Amandus est generator, sed præferendus est
 creator. Quare, apud nos illud maneat, Dei Amori, Deique
 voluntati, omnia esse postponenda, vt illud cordi nostro inscri-
 bamus, quod est apud Dauidem, In capite libri scriptum est
 de me, vt facerem voluntatem tuam, & quod sequitur, identi-
 dem canamus, Deus meus volui, & legem tuam in medio cor-
 dis mei, tanta constantia, vt si aliqua omnino res me contra
 Dei amorem ad se reuocare tentauerit, illud Beatæ Agnetis re-
 sponsum, à me repetitū accipiat, Discede à me pabulum iniqui-
 tatis, quia ab alio amatore præuenta sum. Tertio Prædicandum
 est, Deum, esse principium quoddam vniuersale, à quo bonum
 omne quod sit in rebus creatis, manat, Cum enim, iuxta philo-
 sophos Bonum, & ens conuertantur, quæadmodum quod sunt,
 à Deo sunt, Ita quicquid habent boni, ab eodem autore, ac
 fonte habent Deo. Ex hoc rectè sequitur, nullum aliud bonum
 per se amandum esse, sed ad Deum ordinandum, ita vt in riuu-
 lo fontem, in radio, solem ipsum æternum agnoscamus & ame-
 mus: Quare si quis in alijs bonis quæ sunt extra Deum, ita suū
 constituit amorem, vt in eis quietem, & quasi finem constituat,
 in eam incurrit, quam abusione maximam iudicat Augusti-
 nus, quæ est Vti fruendis & frui vtendis, & quam Greg. Na-
 zianz. ipsius Idololatriæ originem fuisse asserit, Et in qua, pec-
 cati mortiferi veram, & vt vocant Theologi formalem ratio-
 nem esse, non est dubium, Cum peccatum, non aliud sit quam
 auersio ab incommutabili bono, & conuersio ad bonum com-
 mutabile, Deum ipsum fontem aquæ viæ derelinquendo & ci-
 sternas dissipatas, quæ solidi ac veri boni aquas continere ne-
 quaquam valent sibi fodiendo: Quod ipsum, quia non prius
 aduertat Augustinus, aliarum rerum amoribus irretitus, ve-
 hementer dolet, & seipsum cum lachrymis accusat dicens ac-
 ceptens Sero te amani pulchritudo tam antiqua, sero te cogno-
 ui pulchritudo tam noua, tu intus eras, & ego foris te quære-
 bam, & in ista formosa deformis irrueram. Ex hæcenus dictis
 manifestè apparet, omnem peruersum amorem, cuiusmodi est
 Amor sui, & Amor lasciuus, quia Dei amori opponuntur à no-
 bis tanquam pestè ac dirum venenum, abijciendum esse, Amo-
 rem vero rerum spiritualium, & cælestis sapientiæ, ac virtutum
 omnium, vt qui diuinum amorem, tanquam esca ignem foueat
 amplectendum, Alios autem rerum temporalium amores, vt
 sunt diuitiarum, Honorum, dignitatum, sanitatis, Vitæ etiam,
 ita moderandos, vt ab Dei Amore, quem diximus debere, cæ-

Psal. 39.

Omnia propter Deum amanda.

Orat. 2. Theol.

Hier. 2.

terorum amorum esse mensurā, omnino pendeant, ita ut si quid contra Dei voluntatem & Amorem pugnent ut noxium venenum abijciantur, hoc est enim quod Christus docet si oculus tuus vel manus vel pes scandalizat te, abscinde & projice abs te, hoc est si quis inter homines tam charus tibi fuerit, tanque utilis ac necessarius ut est oculus Manus, aut pes, & nihilominus scandalum tibi est & à Dei amore auertit, eiiciendus est, Et idem de rebus omnibus esto iudicium. Hæc de Amore genericè dicta sint, ad particulares descendamus. Ad amorem rerum spiritualium, ac vitæ Christianæ, virtutumque ingerendum, ut etiam simul expellat amorem mundi, ac rerum temporalium, debet sæpe excurrere oratio Christiana per aliquos locos communes ad hoc idoneos, cuiusmodi sunt; Primò dignitas, & pulchritudo rerum spiritualium, virtutum ac professionis Christianæ supra res omnes temporales, quæ vilissimæ sunt, & minimi faciendæ, cuius rei iudicium debemus à Deo accipere, qui est optimus rerum æstimator & arbiter, qui in scripturis sanctis docet, terrena hæc bona, esse ut paleas, ut fœnū, ut lutum, ut stercora respectu spiritualium, quæ sub nomine auri, gemmarum, thesaurorum proponit. Ideo Salom. optavi & venit in me Spiritus sapientiæ, & præposui illam sedibus, ac regnis; & diuitias nihil esse duxi, quia omne aurum in comparatione illius arena est exigua, & tanquam lutum æstimabitur in conspectu illius. Et Paul. Propter quod omnia detrimentum feci, & arbitror, ut stercora ut Christum lucrifaciam: deinde ut anima corpori præstat, ita res ad animum perficiendum pertinentes ijs quæ corpori utiles sunt. Secundus locus est Dei voluntas, quæ nobis maximè commendat, hæc spiritualia & contra ab amore terrenorum dehortatur. Tertius locus est dulcedo ac suavitas vera, & solida quam secum affert rerum spiritualium exercitatio, & gustus iuxta illud psal. Gustate & videte quam suavis est Dominus, & illud non habet amaritudinem conuictus illius nec tadium. Non sic temporalia bona, habent enim laborem & ærumnas, & amaritudinis plurimum. Delectationes sæculi huius inquit Greg. cum non habentur excitant appetitum, habitæ verò nauseam generant; at spirituales habitæ æstimantur, & excitant adhuc maiorem sitim sui] cuius ratio est ex eodem Greg. & D. Thom. quia res cum habentur tunc cognoscuntur quales sint, ideoque experientia docet nos, quæ parum omnia valeant temporalia, & quam multum spiritualia, nam illa cognita contemnantur, & ad alia rursus temporalia suspiramus semper inquieti, hæc verò possessa habentur in præ-

Loci ad amorem rerum spiritualium spectantes.

Dignitas.

Sap. 7.

Phil. 3.

Dei voluntas.

Dulcedo.

Psal. 33.

Sap. 8.

Hom. 36. in Euang. initio.

p. 2. q. 2. art. 1. ad 3.

clo, & maius adhuc sui desiderium excitant. Quartus: spiritua-
 lia saturitatem afferunt animæ, & quietem vt in his sentiat ho-
 mo se contentum, cum contra, qui rebus temporalibus inhiant
 pleni perturbationibus viuant, nunquam in eis quietem, & sa-
 turitatem inuenientes, vt apparet in appetitu diuitiarum, ac
 voluptatum & honorum. Hoc est argumentum Christi ad Sama-
 ritanam, qui biberit, ait, ex hac aqua sitiet iterum; qui autem
 bibet ex aqua quam ego dabo ei, non sitiet in æternum: cuius
 diuersi effectus veritatem, & causam docet Bern. tractans illa
 verba D. Petri. Ecce nos relinquimus omnia. Anima, inquit, ra-
 tionalis cæteris omnibus rebus, quæ scilicet non sunt Deus, oc-
 cupari potest, repleti non potest & causam assignat in tractatu
 de diligendo Deo: quia res aliæ præter Deum non sunt natu-
 rales cibi animæ, vt si quis crederet satiari se posse vento; stul-
 tus esset, inflari potest, satiari non potest, satiamur illo cibo de
 quo Christus: Beati qui esuriunt, & sitiunt iustitiam quoniam
 ipsi saturabuntur. Et August. Deum alloquens, Anima nostra;
 inquit, facta est capax maiestatis tuæ, vt à te solo, & à nullo
 alio impleri possit. Quintus locus sit stabilitas, permanentia,
 & æternitas præmiorum, quam spiritualia pariunt: ex altera
 parte incertitudo, ac breuitas omnium temporalium, quæ affe-
 runt æternam calamitatem. Istud est quod etiam Samaritanæ
 Christus dixit. Fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternā.
 Sicut hæc mundi præsentis bona sunt cisternæ dissipata, quæ cō-
 tinere non valent aquas; quodque peius est pariunt æternitatem
 penarum post pauculos vitæ huius annos. In hoc argumento
 versatur liber, qui dicitur Ecclesiastes, idest Concionator: quo
 titulo docet Spiritus sanctus, Concionatores in hoc debere as-
 siduè versari, vt contemptum rerum mundi probent, ac persua-
 deant, atque è contrario æstimationem, excellentiam, & amo-
 rem rerum spiritualium ingenerent auditoribus: Agitur in eo
 libro de vanitate, ac breuitate omnium quæ tanquam bona ap-
 petunt, sæculi huius amatores, & assumit hoc Thema: Vanitas
 vanitatum & omnia vanitas. Et in fine libri tanquam omnium
 summam afferens adiungit. Finem loquendi pariter omnes au-
 diamus, Deum time, & mandata eius observa, hoc est omnis
 homo. Denique in sacris literis tot tantaque viri iusti priuile-
 gia recensentur vt ex ijs egregium libellum vir pius, & doctus
 Ludouicus Carbonius ex centum priuilegijs composuerit, ex
 quibus facillè erit, centum locos communes habere paratos
 ad hanc ipsam rem persuadendam.

Saturitas.

Cap. 3.

Matth. 5.
In folio. 3.

Stabilitas.

quid
 rene-
 culus
 e abs
 inque
 philo-
 endus
 more
 amo-
 inge-
 rum.
 er ali-
 Primo
 pro-
 iftima
 Deo ac
 in scri-
 fenti,
 ne au-
 tami &
 ac re-
 para-
 iur in
 cum fe-
 inde vt
 in perti-
 Dei vo-
 & con-
 st dul-
 in spiri-
 & vide-
 undinem
 habent
 Delecta
 excitant
 es habi-
 uis ra-
 utur tuc
 os, qui
 ritualia
 poralia
 in pre-
 tio,